

Informatienota voor de raad

Datum 29 september 2021

Onderwerp	Ontwikkeling onderwijs en ondersteuning voor hoogbegaafden
Versienummer	V3.0

Portefeuillehouder Michiel van Willigen

Informant J.W. Dollekamp
Afdeling Maatschappelijke Ontwikkeling
Telefoon 038 498 4116
Email JW.Dollekamp@zwolle.nl
Bijlagen

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

De ontwikkelingen rondom onderwijs en ondersteuning voor hoogbegaafde kinderen in Zwolle

Datum 29 september 2021

[Toelichting op het voorstel](#)

Inleiding

Naar aanleiding van signalen van inwoners, scholen en hulpverleners over onderwijs voor hoogbegaafden hebben wij in 2018 enkele werkveldraadplegingen georganiseerd. Mede op basis hiervan heeft het Samenwerkingsverband passend onderwijs 2305 (Zwolle en regio) in 2019 subsidieaanvragen ingediend voor zowel Primair Onderwijs als Voortgezet Onderwijs bij de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen voor het versterken van het onderwijs voor hoogbegaafde leerlingen in Zwolle. Doelen: meer kennis in scholen, betere samenwerking tussen scholen en meer passend aanbod. De subsidies zijn toegewezen en de uitvoering is in schooljaar 2019-2020 gestart. Wij informeren u graag over de actuele stand van zaken.

Kernboodschap

Met de schoolbesturen PO en VO in Zwolle hebben wij een gezamenlijke *Ontwikkelagenda passend onderwijs en jeugdhulp* (2017). We streven er samen naar passend onderwijs en passende ondersteuning te bieden voor alle kinderen en jongeren in Zwolle, ook voor hoogbegaafde leerlingen. De subsidietoekenning door de minister van OCW heeft het mogelijk gemaakt in PO en VO een reeks van extra maatregelen te treffen.

Primair onderwijs

Bundeling van Expertise – Er is een expertgroep opgericht, bestaande uit HB-experts van de deelregio's passend onderwijs binnen SVW 2305. De groep is gericht op afstemming van visie en activiteiten rondom (hoog)begaafdheid en het aanspreekpunt binnen het samenwerkingsverband over dit onderwerp. Deze groep fungeert als vraagbaak voor scholen en besturen, niet alleen op systeemniveau maar ook op leerling-niveau. Deze groep is tevens de basis voor het verbeteren van de samenwerking.

De Expertgroep is afgelopen jaren goed op stoom gekomen en heeft nu als extra activiteiten de consultatiefunctie (scholen, maar ook externe partijen, kunnen aankloppen met vragen en voor advies) en intervisiegroepen voor HB coördinatoren uit de scholen van het SWV met als doel het uitwisselen van kennis en ervaringen en het bijhouden van de actualiteit.

Scholingstrajecten – Het samenwerkingsverband organiseert vanuit de subsidie drie jaar lang drie scholingstrajecten:

- Basiscursus begaafdheid. Bestemd voor leerkrachten.
- Gevorderdencursus begaafdheid. Bestemd voor leerkrachten in het middenmanagement en Intern Begeleiders (IB'ers).
- Cursus over begaafde leerlingen met bijkomende problematiek (voor IB-ers).

De scholing is bedoeld voor personeel van scholen in 2305PO. De scholing wordt verzorgd door een deskundige op het gebied van begaafdheid in relatie tot de leerling en het systeem waarin die functioneert. Door deze trajecten komt meer kennis de scholen in.

In het afgelopen schooljaar hebben 140 personen de (noodgedwongen online) lessen gevolgd. De gevorderden cursus was vol. Bij de basiscursus zaten relatief veel mensen die zichzelf qua kennis onderschatten. De cursus rond begaafde leerlingen met bijkomende problematiek was zwaar overtekend. Er is een extra groep gestart. Het aanbod voor het nieuwe schooljaar is op basis daarvan aangepast: minder basiscursussen en meer van de andere twee.

Datum

29 september 2021

Passend aanbod – Opzet van een voorziening voor (thuiszittende) begaafde leerlingen met bijkomende problematiek. De visie in het samenwerkingsverband is dat begaafde leerlingen in het regulier basisonderwijs thuis horen en daar aanvullende arrangementen krijgen aangeboden. In de afgelopen twee jaar is het aantal scholen dat daarvoor een leerkracht heeft vrijgemaakt fors toegenomen. Ook de signalering van deze leerlingen is op veel plaatsen verbeterd. Het netwerk is nog niet altijd sluitend, waardoor er soms leerlingen thuis komen te zitten of waarvoor thuiszitten dreigt. In oktober 2019 is daarom de Liaan van start gegaan. Deze voorziening heeft als doel thuiszitten van hoogbegaafde leerlingen te voorkomen of thuiszittende leerlingen terug te leiden naar het onderwijs. Dit gebeurt via een fasen-aanpak waarbij de aandacht zich eerst richt op het schools functioneren van de leerling en gaandeweg verschuift naar het functioneren in de school. Om dat laatste mogelijk te maken, wordt ook de school zelf begeleid. Uitgangspunt is de begaafdheid van de leerling. Bijkomende problematiek kan een stoornis zijn, maar ook problemen in de thuis- of schoolomgeving. Afgelopen jaar maakten 8 leerlingen (tegelijk) gebruik van De Liaan. Dat is het maximum. De eerste leerlingen stromen na de zomervakantie uit. De Liaan is de aanvulling op het aanbod voor HB leerlingen, die een lacune vult. De Liaan was in het afgelopen jaar al snel vol. Het doel van de voorziening stond door corona onder druk. Zo snel als mogelijk is bezoeken de leerlingen naast de Liaan namelijk ook de basisschool weer een deel van de week. Door het protocol in het basisonderwijs was dat na de Lock Down niet mogelijk. Dat zorgde duidelijk voor stagnatie in de ontwikkeling van de leerlingen, een afname van de motivatie en onderpresteren. In overleg met scholen en ouders is besloten om de werkwijze (in afwijking van het protocol) in het belang van deze kwetsbare leerlingen weer op te pakken.

Een terugkerende discussie gaat over de visie op het onderwijs aan begaafde leerlingen. Naar aanleiding van casuïstiek bij de Liaan is hierover gesproken in het SWV. Passend onderwijs is ook voor deze groep gericht op normaliseren, net als bij inzet van jeugdhulp vanuit de gemeente/wijkteams. Dat betekent dat begaafde leerlingen in principe in een reguliere basisschool thuis horen en daar de ondersteuning krijgen die nodig is. Dat kan in de klas of via een arrangement (zoals bijvoorbeeld Cnopius). Waar dat niet mogelijk is, spelen factoren een rol die specialiseren nodig maken. Dat betekent speciaal onderwijs via een toelaatbaarheidsverklaring, met de bijbehorende bekostiging.

Voortgezet onderwijs

In het Voortgezet Onderwijs werken Ceeleum (OOZ) en Greijdanus College met steun van de rijkssubsidie gericht aan het versterken van onderwijs voor hoogbegaafde leerlingen. Binnen Landstede pleegt het Thomas à Kempis College al langer extra inzet voor deze groep. Het TAK is ook aangesloten bij het landelijk netwerk van HB Profielscholen.

‘Jong Ceeleum’ richt zich op jonge meer- en hoogbegaafde leerlingen die sociaal emotioneel nog niet toe zijn aan klas 1. Afgelopen schooljaar zijn 18 leerlingen schooljaar gestart. In deze klas wordt – naast schoolwerk – veel aandacht gegeven aan ontwikkeling van executieve functies. Voorbeelden daarvan zijn: aandacht richten, vasthouden en verdelen, emoties reguleren (incl. omgaan met stress), dingen kunnen organiseren, flexibel kunnen zijn als dingen veranderen, ongewenst gedrag kunnen onderdrukken, dingen kunnen plannen, een reëel zelfbeeld vormen of het belang van anderen voor ogen houden. Er is een team van medewerkers die betrokken zijn bij Jong Ceeleum en daarvoor zijn/worden toegerust.

Greijdanus heeft geïnvesteerd in het opleiden en scholen van medewerkers op het gebied van hoogbegaafdheid. Met de andere PO en VO scholen neemt Greijdanus deel aan het Expertise Netwerk

Datum 29 september 2021

van het SWV, waar alle scholen vertegenwoordigd zijn. Verder werkt de HB-coördinator van de school samen met die van Ceeleum en hebben zij geregeld overleg. Een aantal leerlingen uit de doelgroep kan gebruik maken van een trajectbegeleider (de 'Support Mentor') naast de klassenmentor. Die maakt afspraken met de leerlingen over hun persoonlijke ontwikkeling. Verder zijn specifieke plekken gecreëerd voor ondersteuning aan 'dubbel bijzondere leerlingen'.

Het Ceeleum en Greijdanus oriënteren zich net als TAK op deelname aan het landelijk netwerk van HB profiel scholen. Als de eisen die aan deelname aan dit netwerk worden gesteld en de opbrengst daarvan voor betrokken leerlingen in balans is, overwegen beide scholen zich ook aan te sluiten.

Vervolg

Afgelopen jaren is hard gewerkt aan verbeteringen van het onderwijs en het verblijfsklimaat op scholen voor hoogbegaafde kinderen en jongeren. Tegelijk komen we ook situaties tegen waarin het toch niet lukt om een – voor betrokkene, ouders en school – passende plek te vinden waardoor toch thuiszitten dreigt. Met het oog op deze relatief kleine groep, gaan we verder in gesprek met onderwijs en maatschappelijke partners over mogelijkheden om samen met ouders te werken aan een evenwichtige cognitieve, fysieke en sociaal-emotionele ontwikkeling van deze kinderen en jongeren en perspectief op een zinvol persoonlijk en maatschappelijk leven. In het bestuurlijk overleg in september jl. is hierover concreet afgesproken om waar de huidige werkwijze om gezamenlijk een oplossing te vinden in het ondersteuningsteam van school met alle betrokkenen – ouders, scholen, gemeente – tekort schiet, dit gezamenlijk te doen op het niveau van het netwerk van scholen met specifieke voorzieningen voor hoogbegaafde leerlingen een oplossing te zoeken. Waar oplossingen stuiten op beleid of bestuurlijke knelpunten wordt verder opgeschaald. Ouders laten we hierin nooit alleen staan. Zij mogen altijd iemand inschakelen (b.v. Onderwijsconsulent, Cliëntondersteuner Jeugdwet). We leggen deze uitgangspunten vast in een duidelijke ondersteuningsroute voor ouders. Zodra die gereed is, stellen we die ook beschikbaar aan professionals in onderwijs en wijkteams en voor schoolbesturen en gemeenteraad.

Openbaarheid

Dit voorstel is openbaar.

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

voorzitter, Peter Snijders

secretaris, Dick Emmer